

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет банківського бізнесу

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

з дисципліни

«Глобальна економіка»

на тему:

«Глобальна торгівля як цілісна система »

Студентки 4 курсу групи ЕТ-41

Карпинської Ю.В.

Керівник:

д.е.н., професор

Козюк В.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

(підпис, прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2017 р.

Зміст

План	
Вступ.....	4-5
1. Генезис глобальної торгівлі.	6-9
2. Трансформація структури глобальної торгівлі та нова економічна географія.....	10-14
3. Чутливість глобальної торгівлі до глобальних макроекономічних факторів.....	15-20
4. Перспектива політики регулювання глобальної торгівлі.....	21-23
Висновки.....	24
Список використаної літератури.....	25-26

План

Вступ

1. Генезис глобальної торгівлі.
2. Трансформація структури глобальної торгівлі та нова економічна географія.
3. Чутливість глобальної торгівлі до глобальних макроекономічних факторів.
4. Перспектива політики регулювання глобальної торгівлі.

Висновки

Список використаної літератури

Вступ

Актуальність дослідження. Традиційною і найбільш розвинутою формою міжнародних економічних відносин є зовнішня торгівля. За деякими оцінками на частку торгівлі припадає близько 80 відсотків всього обсягу міжнародних економічних відносин. Сучасні міжнародні економічні відносини, які характеризуються активним розвитком глобальної торгівлі, вносять багато нового і специфічного в процес розвитку національних економік. Глобальна торгівля займає провідне місце в системі міжнародних економічних відносин. І, виходячи з того, як розвивається глобальна торгівля, можна судити про стан економіки в цілому.

Вищесказане у своїй сукупності забезпечує актуалізацію поглибленого дослідження розвитку торгівлі в умовах глобальної конкуренції, які знайшли своє відображення у працях українських і зарубіжних дослідників, зокрема: Білоус О. Г., Власов В. І., Мариганова Е. А., Шапиро С. А., Амадор Дж., Мауро Ф. Борін А., Манчіні М..

Мета і завдання дослідження. Основною метою дослідження є обґрунтування ролі глобальної торгівлі та розробка рекомендацій щодо вдосконалення розвитку зовнішньої діяльності.

Досягнення поставленої мети передбачає постановку і вирішення наступних завдань:

- розглянути розуміння сутності та етапи розвитку глобальної торгівлі;
- дослідити трансформацію структури глобальної торгівлі та нової економічної географії;
- проаналізувати чутливість глобальної торгівлі до глобальних макроекономічних факторів;
- запропонувати шляхи удосконалення регулювання глобальної торгівлі.

Об'єктом дослідження є глобальна торгівля як цілісна система.

Предметом дослідження є поняття, роль та сучасні тенденції розвитку зовнішньоторговельних зв'язків.

У даній курсовій роботі розглянуто глобальну торгівлю як економічну категорію, її сутність та значення в умовах глобалізації; проведено аналіз сучасного стану розвитку міжнародного зовнішньоторговельного балансу; проаналізовано проблеми та механізми вдосконалення політики регулювання глобальної торгівлі.

1. Генезис глобальної торгівлі.

Глобальна торгівля представляє собою одну з найбільш поширених форм міжнародних відносин. Для того, щоб розібратися в суті глобальної торгівлі, необхідно вивчити закономірності розвитку останнього, обґрунтувавши принципи участі національних економік у міжнародному товарообороті.

Глобальна торгівля - це процес купівлі-продажу товарів та послуг, що здійснюються між різними країнами, виступаючими у ролі покупців, продавців та посередників. Глобальна торгівля охоплює імпортно-експортні операції з товарами, які називаються товарообігом. Залежність між ними має назву зовнішньоекономічного балансу [8,с.96].

В своєму розвитку глобальна торгівля проходить три основні етапи.

Етап I - від Древнього світу до початку XIX ст. Глобальна(на той період – світова) торгівля зародилася в епоху Давнього Єгипту і розвивалася в якості морської та сухопутної торгівлі. На рубежі XVIII-XIX ст. вона прийняла характер міцних міжнаціональних товарно-грошових відносин. Цьому процесу сприяв випуск машинного виробництва в Англії, Голландії та інших країнах, яке було спрямовано не тільки на внутрішній, але й на зовнішній ринок. [1, с. 18]

Етап II - XIX ст. - перша половина XX ст. В кінці XIX ст. утворився глобальний ринок. В першій половині XX ст. глобальна торгівля пережила глибоку кризу, що почалася в роки Першої світової війни і продовжувалася до закінчення Другої світової війни, що призвело до тривалого порушення світового товарообігу. Війни «потрясли» всі структури міжнародних економічних відносин. [1, с.20]

Етап III - друга половина XX ст. - початок XXI ст. Для післявоєнного періоду характерно помітне прискорення темпів розвитку глобальної торгівлі, що досягли найвищого рівня за всю історію людської цивілізації. Середньорічний темп росту світового експорту товарів складав: в 50-і рр .. - 6%, в 60-і - 8,2% в 70-80-і - 9,0% у 90-і - 6%. у 2000-х – 9,0% Збільшувався і об'єм світової торгівлі. В 1970 р. він склав 0,3 трлн. дол .; в 1980 р. - 1,9 трлн

.; в 1997 р. - 5,4 трлн. дол., в 2000-х- 13,0 трлн. дол., в 2010-х 37,0 трлн. дол.. [18] Такі значні темпи зростання світової економіки в другій половині ХХ ст. обумовлені високими темпами економічного розвитку в цей період. Воно супроводжувалося розвитком поділу праці та стимулювало міжнародний товарообіг. Значна роль у прискоренні темпів зростання глобальної торгівлі зіграло активне включення в неї нових груп країн, раніше економічно відсталих.. За прогнозами, високі темпи зростання глобальної торгівлі зберігатимуться і в подальшому[1, с. 31].

На сучасному етапі надзвичайна динамічність зовнішньої торгівлі зумовлена значною мірою розвитком спеціалізації та кооперування виробництва в міжнародному масштабі, скасуванням багатьох обмежень у глобальній торгівлі, високими темпами розвитку «нових індустріальних країн». У світовій торгівлі панівні позиції займають розвинуті країни, на частку яких припадає 2/3 обсягу експорту і така ж частка імпорту. Відповідно близько 1/3 світових експорту та імпорту припадає на країни, що розвиваються, і країни з перехідною економікою. Німеччина, США, Японія, Франція, Великобританія, Італія, Канада, Нідерланди, Бельгія є найбільшими експортерами світу[5, с.42].

Світова торгівля розвивається під впливом багатьох чинників, основними з яких є [4, с.7] :

- розвиток та поглиблення міжнародного поділу праці й інтернаціоналізація виробництва;
- зростання торговельно-економічної інтеграції з формуванням спільних ринків, зон вільної торгівлі тощо;
- лібералізація міжнародної торгівлі;
- науково-технічна революція;
- формування у країнах з перехідною економікою економічних моделей, орієнтованих на зовнішній ринок .

На сучасному етапі збільшується вплив зовнішньої торгівлі на світовий економічний розвиток, в якому рух капіталу і технологій набувають високої мобільності. Саме діяльність ТНК сприяє перетворенню світу в єдине ціле, де його окремі частини стають функціонально взаємозалежними і де виникають нові тенденції і закони розвитку [6]. Існує точка зору яка говорить, що глобальні тенденції інтернаціоналізації виробництва й капіталу, приватизації, стратегічних альянсів і лібералізації зовнішньої торгівлі поставили ТНК у центр світового економічного розвитку. З огляду на них і подальший перерозподіл світових ринків та сфер впливу, можна прогнозувати можливість появи найближчим часом міжнародних суперкорпорацій шляхом злиття, поглинання та об'єднання найбільших компаній світу [7].

В структурі товарообороту та в напрямках зовнішньоторговельних потоків постійно відбуваються зміни. В сучасних умовах в міжнародній торгівлі суттєво скорочується питома вага сировини і різко підвищується частка готових виробів. В Німеччині та Японії частка готової продукції в експорті становить близько 90 %. Загалом у товарній структурі світового експорту понад 2/3 складає продукція обробної промисловості, питома вага якої постійно зростає, а менш ніж 1/3 – сировина і продовольчі товари. Високими темпами здійснюється світова торгівля машинами і обладнанням, продукцією електротехнічної промисловості. Дедалі більше експортується наукової продукції, що сприяє розширенню торгівлі послугами [10, с.201].

Поряд з швидким зростанням глобальної торгівлі товарами випереджаючими темпами розширюється міжнародний обмін послугами. До них відносяться як традиційні види послуг (туристичні, транспортні, фінансово-кредитні), так і нові, що розвиваються під впливом НТР (консалтингові, інформаційні, ліцензійні та ряд інших).

Характерною рисою сучасного стану є збільшення частки торгівлі індустріальних країн між собою. На неї припадає понад 70% всесвітньої торгівлі, а частка країн, що розвиваються, у світовій торгівлі не досягає і 20%

[17]. Посилення позицій економічно менш розвинутих країн досягається в результаті диверсифікації її (світової торгівлі), тобто одночасного розвитку багатьох її напрямків та розширення асортименту товарів.

В умовах сьогодення важливого значення набуває торгівля патентами, ліцензіями, ноу-хау та іншими експертними документами і пов'язаний з нею розвиток інноваційної діяльності, в якій значну роль відіграють ТНК. Являючись ключовою ланкою процесу інновацій, вони володіють більш ніж 80 % патентів і ліцензій на нову техніку, технологію, ноу-хау. Близько 75-80 % загальносвітового обсягу наукових досліджень і розробок здійснюється в рамках ТНК [4, с.6].

Значну роль у вирішенні проблем зовнішньої торгівлі відіграють щорічні наради керівників семи провідних промислово розвинутих країн світу – Великобританії, Німеччини, Італії, Канади, США, Франції, Японії. В останні роки партнери Японії здійснюють натиск на неї з метою досягнення торгових поступок, які обмежували б японський експорт і збільшували б імпорт Японією продукції компаній США і країн ЄС. Міжнародне регулювання світової торгівлі розвивається і шляхом створення спеціальних організацій, метою яких є узгодження цін на продукцію, встановлення експортних квот для кожної країни-учасниці, обмеження виробництва.

2. Трансформація структури глобальної торгівлі та нова економічна географія.

Світова торгівля - найстаріша і традиційна форма зовнішніх економічних зв'язків. Досить згадати, що світовий ринок в загальних рисах сформувався ще в епоху Великих географічних відкриттів, а з кінця XIX - початку XX ст. відіграє ще більшу роль в якості однієї зі складових частин світового господарства. В основі глобальної торгівлі лежить міжнародний географічний поділ праці, що зв'язує між собою національні господарства окремих країн, які обмінюються товарами і послугами.

До основних понять світової торгівлі (як і торгівлі взагалі) відносяться експорт, імпорт, реекспорт, торговий баланс, сальдо торгового балансу. Під експортом розуміють вивезення з однієї країни в інші товарів, технологій і послуг, вироблених в даній країні, під імпортом - їх ввезення в країну з-за кордону, під реекспортом - вивезення товарів, які не були вироблені або перероблені в цій країні, а надійшли в неї з-за кордону. Торговий баланс - це співвідношення товарів і послуг, ввезених в країну і вивезених з неї за один рік. Сальдо торгового балансу вважається позитивним, якщо вивезення товарів і послуг перевершує їх ввезення, і негативним при переважанні імпорту над експортом. У першому випадку торговий баланс називають також активним, а в другому – пасивним [2, с. 23].

Світову торгівлю характеризують трьома головними показниками [8]:

- 1) оборотом;
- 2) товарною структурою ;
- 3) географічним розподілом.

Зовнішньоторговельний оборот дозволяє судити про розміри світової торгівлі і її динаміку. Уявлення про нього дають табл. 2.1 (вся торгівля) і рис. 2.1 (експорт).

І таблиця, і рисунок дозволяють зробити важливий висновок про те, що глобальна торгівля XXI ст. стала однією з найбільш динамічно розвиваємих сфер світового господарства. Ці показники відображають постійне поглиблення

міжнародного географічного поділу праці. Про те ж говорять і дані про темпи середньорічного приросту світового зовнішньоторговельного обороту, які зазвичай знаходяться в межах 5-8%, але бувають і великими.

Таблиця 2.1

Оборот світової торгівлі*

Рік	Оборот	В тому числі:	
		Експорт дол. США	Імпорт дол. США
2006	24636199130000	12210982410000	12425216720000
2007	28424985850000	14116363540000	14308622310000
2008	32810105840000	16267302420000	16542803420000
2009	25383161600000	12638017800000	12745143800000
2010	30893308690000	15402601050000	15490707640000
2011	36954224700000	18457617200000	18496607500000
2012	37310827400000	18611121150000	18699706250000
2013	38078774820000	19069913650000	19008861170000
2014	38202948360000	19122615320000	19080333040000
2015	33321175350000	16585267060000	16735908290000
2016	32273087210000	16055328180000	16217759030000

*Складено автором на основі джерела [181].

Рис. 2.1. Динаміка світового експорту*

*Складено автором на основі джерела [18].

Такий «вибуховий» характер розвитку глобальної торгівлі пояснюється багатьма причинами. До них відносяться: зростаюча інтернаціоналізація виробництва, активна діяльність ТНК на світовому ринку, формування різного

роду загальних ринків, вільних економічних зон, вихід на глобальну арену нових індустріальних держав з відкритою економікою. З цими державами деякі економісти пов'язують і значне зростання реекспорту, оскільки частина їх продукції реалізується через ринки країн Заходу.

Однак ця загальна характеристика потребує певних уточнюючих коментарів.

По-перше, необхідно враховувати, що «золотий вік» світової торгівлі не гарантував її від будь-яких спадів. Так, в 2006 -2010 рр.. щорічний приріст товарообігу був стабільно високим, в 2011-2014 рр. він досяг максимуму на початку 2015-2016 рр. різко знизився.

По-друге, не можна не враховувати і того, що динаміка зовнішньої торгівлі трьох основних груп країн далеко не однакова. Наприклад, в період 2010-2015 рр. середньорічні темпи її приросту в країнах Заходу становили 5%, в країнах, що розвиваються – 10%, а в країнах з перехідною економікою - 1,5%. Природно, що подібні відмінності повинні були вплинути і на показники частки цих країн у світовій торгівлі й у світовому експорті[11].

Поряд з динамікою зростання великий інтерес для вивчення представляє товарна структура світової торгівлі, яка в період 2010-2015 рр. зазнала дуже суттєвих змін (табл. 2.2).

Цілком очевидно, що головний напрямок структурних зрушень зачіпає співвідношення сировинних товарів, з одного боку, і готових промислових виробів - з іншого. Ще в 2010 р. 2/3 світового товарообігу становили паливо, сировина і продовольство, в 2013 р співвідношення їх і готових виробів зрівнялося, а в 2014 р. частка готових виробів перевищила частку сировини, палива і продовольства в 2,3 рази [9].

У структурі світового експорту готових виробів звертає на себе увагу постійне зростання частки машин, обладнання та транспортних засобів. На перше місце серед них висунулися вироби електроніки та електротехніки. На цілком стабільному рівні залишається і торгівля хімічними продуктами, а серед інших готових виробів важливе місце займають одяг і тканини. При оцінці

категорії «інші товари», потрібно враховувати, що в неї зазвичай включають і торгівлю зброєю.

Таблиця 2.2

Товарна структура світової торгівлі*

Групи та види товарів	Доля в світовому товарообороті, %					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Паливно-сировинні і продовольчі товари	44	33	41	25	18	20
в тому числі:						
Топливо	10	9	24	11	7	10
промислова сировина	17	11	7	5	4	3
Продовольчі	17	13	19	9	7	7
Готова продукція та напівфабрикати	55	65	57	73	79	76
в тому числі:						
машини, обладнання і транспортні засоби	22	29	26	35	41	42
хімічні продукти	6	7	7	9	10	11
інші готові вироби	27	29	24	29	28	23
Інші товари	1	2	2	2	3	4
Всього	100	100	100	100	100	100

*Складено автором на основі джерел [18,19,20].

Дані табл. 2.3. свідчать про те, що США займає лідируюче місце серед світових експортерів. Місце у першій десятці міцно зайняли Китай, Німеччина, Великобританія та Франція.

Таблиця 2.3

Найбільші експортери та імпортери товарів (2016 р.) *

Країна	Експорт, %	Імпорт, %
США	14	9,1
Китай	8,6	15
Німеччина	6,6	8,2
Великобританія	4,4	2,6
Франція	3,9	3,5
Гонконг	3,9	0,61
Нідерланди	3,4	2,9
Канада	2,8	2,8
Італія	2,7	3,1
Мексика	2,5	2,9
Україна	0,27	0,26

*Складено автором на основі джерела [19].

Інтенсивність товарних потоків значно розрізняється за країнами та регіонами. Понад 40% світового експорту та імпорту припадає на Західну Європу, приблизно 15% — на Північну Америку [19].

Таблиця 2.4

Частка регіонів у світовому експорті (2016 р.)*

Регіон	% у світовому експорті
Європа	39
Азія	34
Північна Америка	20
Африка	3,2
Південна Америка	2,6
Океанія	1,6

*Складено автором на основі джерел [19,20].

Дослідження частки регіонів у світовому експорті показує те, що найбільшу частку займають такі країни як Європа, Азія та Північна Америка. Не втрачає позицій і Африка. Найменшу частку товарообороту мають країни Південної Америки та Океанії.

Таблиця 2.5

Частка об'єднань у світовому товарообороті (2016 р.)*

Об'єднання країн	Частка в усьому товарообігу, %
ЄС	59,6
АТЕС	72,8
СОТ	97,0
НАФТА	56,5
АСЕАН	26,0
МЕРКОСУР	11,5

*Складено автором на основі джерела [20].

Дуже важливу частину світової торгівлі становить регіональна торгівля. Лідирує в цьому напрямі СОТ та ЄС, частка яких у світовій торгівлі сягає 38,7 та 97,0% відповідно.

Інтеграція тихоокеанських країн охоплює понад 27% світової торгівлі і має тенденцію до зростання. Істотна частина світової торгівлі припадає на товарообмін між країнами, які пов'язані між собою історично та географічно. Наприклад, США - Канада, Мексика - Латинська Америка або Японія — країни Азії, що розвиваються, та ін.

3. Чутливість глобальної торгівлі до глобальних макроекономічних факторів.

В останні п'ять років світова торгівля була надзвичайно слабкою. Річний ріст світового імпорту був нижчим від довгострокового середнього показника з середини 2011 року, найдовшого періоду зростання зниженого показника (рис.3.1). Незважаючи на те, що глобальна активність також була пригніченою, слабкість у торгівлі була винятковою. До великого спаду у 2011 р., співвідношення світового імпорту до ВВП різко зростало, після занепаду зростання хоч і було, проте нерівномірним (рис. 3.2). Тобто, відносини між глобальною торгівлею та діяльністю змінилися [3].

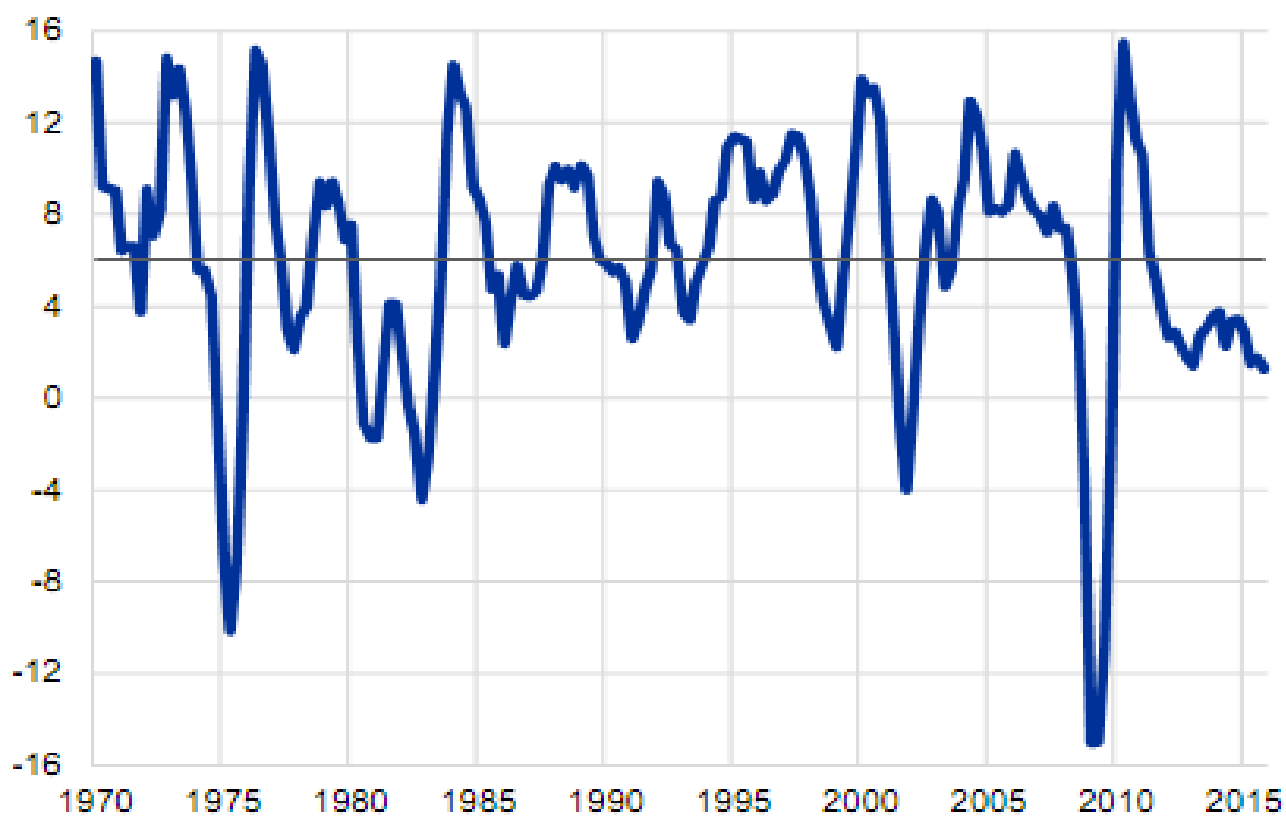

Рис. 3.1. Світовий ріст імпорту (зміни річних відсотків, квартальні дані)*

*Джерело[15].

Примітки. Імпорт товарів та послуг. Штрихова лінія показує середній показник на період 1970-2016

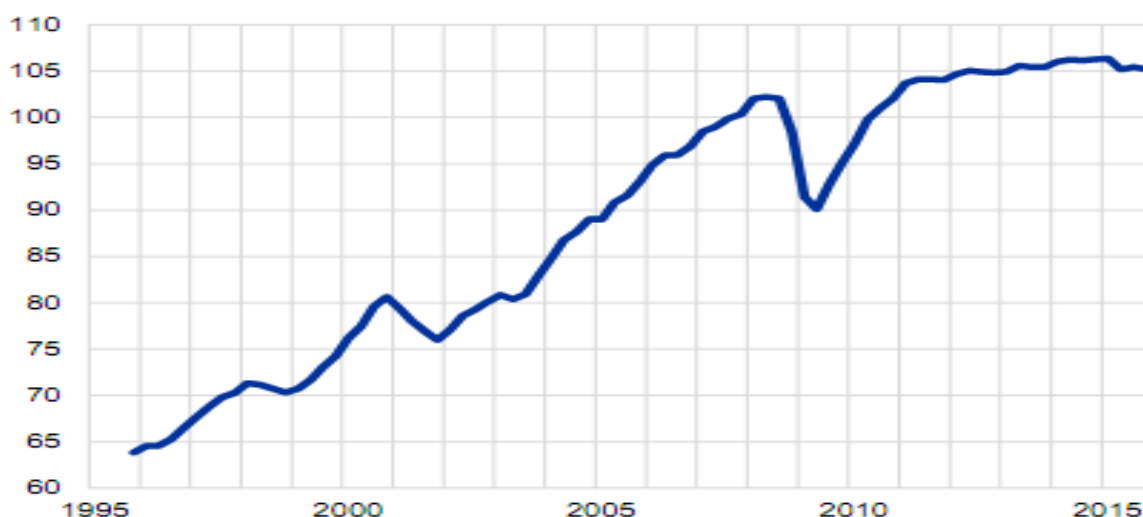

Рис. 3.2. Співвідношення світового імпорту до ВВП (співвідношення рівнів)*

*Джерело [15].

Примітки. Всесвітній ВВП об'єднується за ринковими курсами.

Тривалий період зростання обсягів торгівлі піднімає питання про те, чи це таке тимчасове відхилення від тенденції або більш тривалий феномен, що відображає фундаментальні структурні зміни. Це питання дуже актуальне для центральних банків. Зовнішній попит на вітчизняні товари відіграє важливу роль у прогнозах внутрішньої активності та інфляції. Розуміння міжнародних торговельних зв'язків має важливе значення в оцінці передачі зовнішніх шоків до вітчизняної економіки. Світова торгівля також є рушійною силою загальної факторної продуктивності та потенціалу зростання. На цьому тлі можна визначає основні детермінанти: зниження еластичності валового прибутку торгівлі, що визначається як середній темп приросту, світова торгівля, поділена на середній темп зростання світового ВВП. Основна увага полягає в тому, наскільки ці водії є тимчасовими або тривалими [14].

До Великої рецесії світова торгівля зазвичай розширювалася швидше, ніж глобальний ВВП. Еластичність доходу торгівлі дорівнювала одиниці в середньому перед великим спад адже з 2000 по 2015 рр. світова торгівля збільшилася в середньому вдвічі швидше, ніж світовий ВВП [13].

Фінансова криза призвела до великих коливань у світовій торгівлі. Криза та подальший відлік між 2009 та 2011 роками відзначалася сильними змінами в

торгівлі відносно ВВП (рис. 3.3). Під час Великої рецесії падіння торгівлі було набагато більшим, ніж падіння світового виробництва. Згодом торгівля відновилася і в 2010 році зросла більш ніж на 12%, що значно вище світового зростання ВВП [12].

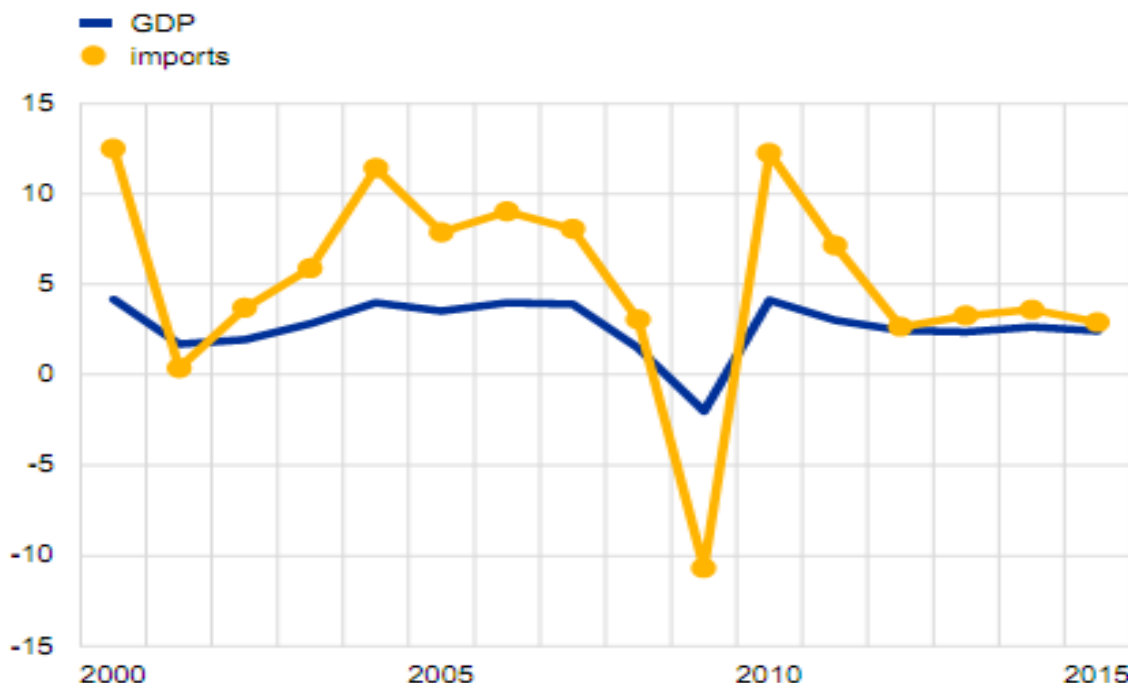

Рис. 3.3. Світовий імпорт та зростання ВВП (річні відсоткові зміни)*

*Джерело [15].

Примітки. Імпорт товарів та послуг. Глобальний ВВП агрегується з ринковою обміномставки

Однак з 2012 року світова торгівля суттєво погіршилась. Глобальний ріст імпорту сповільнився приблизно до 3%, тобто близько до половини докризового середнього значення та близького до темпу зростання ВВП. Спад вплинув як на розвинуті, так і на нові агрегати економіки; слабкість імпорту також була широкомасштабною в різних регіонах(рис. 3.4). Постійна слабкість світової торгівлі, особливо щодо зростання ВВП, була несподіваною і відображалася у неодноразовій корекції торгівельних прогнозів, проведених останніми роками Євросистемою, міжнародними організаціями та приватні прогнози.

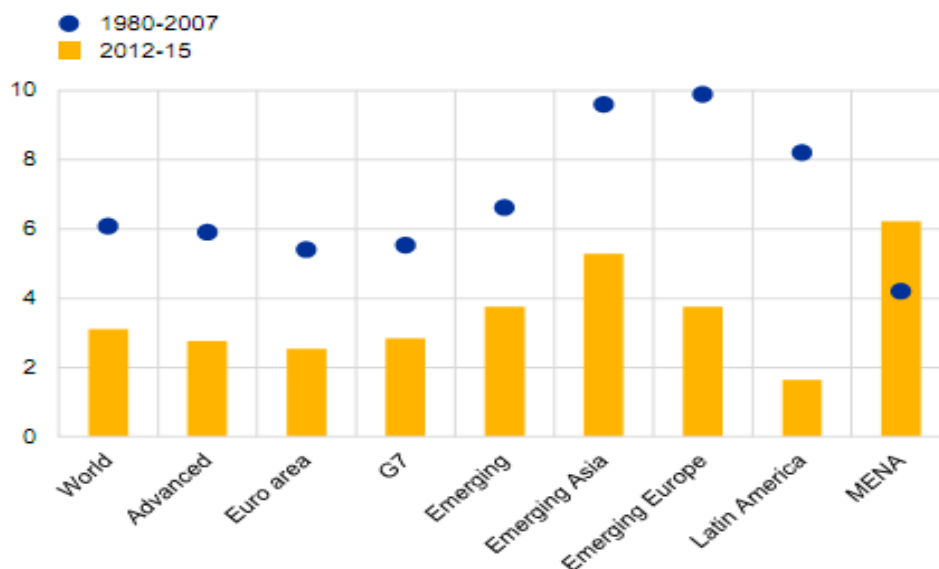

Рис. 3.4. Середній приріст імпорту по країнах (річні темпи зростання)*

*Джерело [15].

Примітки. Імпорт товарів та послуг. МЕНА відноситься до Близького Сходу та Північної Африки.

Зниження світової еластичності торгових доходів є стійкою до різних способів агрегації. Торгівля і діяльність може бути сформована на глобальному рівні за допомогою різних методів. Використовуючи річні дані табл. 3.1 порівнюємо спад глобальних діапазонів пружності, використовуючи різні показники глобального ВВП (агреговані або з урахуванням паритету купівельної спроможності або ринок курсу обміну) і як альтернатива референтні періоди (починаючи з 1980 або 1995 рр.)

Таблиця 3.1

До і після кризисні темпи зростання торгівлі та ВВП,*

Період	Вага ВВП	Зростання ВВП	Імпорт	Коефіцієнт зростання
1980-2007	MEX	3,0	6,1	2,0
1995-2007	MEX	3,2	7,4	2,3
2012-2015	MEX	2,5	3,1	1,3
1980-2007	PPP	3,5	6,1	1,7
1995-2007	PPP	4,1	7,4	1,8
2012-2015	PPP	3,3	3,1	0,9

*Складено автором на основі джерел [15,18].

Примітки. Імпорт товарів та послуг. Глобальна вага відноситься або до ринкової біржної ставки (MEX) на основі вагових коефіцієнтів або ваги паритету купівельної спроможності (PPP).

Зниження світової еластичності торгівлі коливається в межах 0.7-1.0. ринкового курсу обміну, мірила глобальної активності, що свідчить про те, що світова еластичність торгових доходів зменшилася на 1,0. Загальний результат зрозумілий - світова торгівля з 2012 року суттєво послабилась ніж в докризові періоди [13].

Проте, хоча світова торгівля була особливо слабкою з 2012 року, її зниження, як бачимо, є частиною довгострокової тенденції. Прості порівняння недавнього досвіду з докризовими середніми, можуть пропустити важливі тенденції до повільного руху. Ще до фінансової кризи еластичність глобальних торгових доходів значно коливалася. Це досягло піку на початку 1990-х років і спостерігається тенденція до зниження з тих пір (рис. 3.5). Є декілька вказівок на те, що докризовий досвід був винятковим - період, коли такі фактори, як глобальна інтеграція, зниження витрат на торгівлю та досягнення технології забезпечили одноразову, хоч і постійну, підтримку зростання торгівлі.

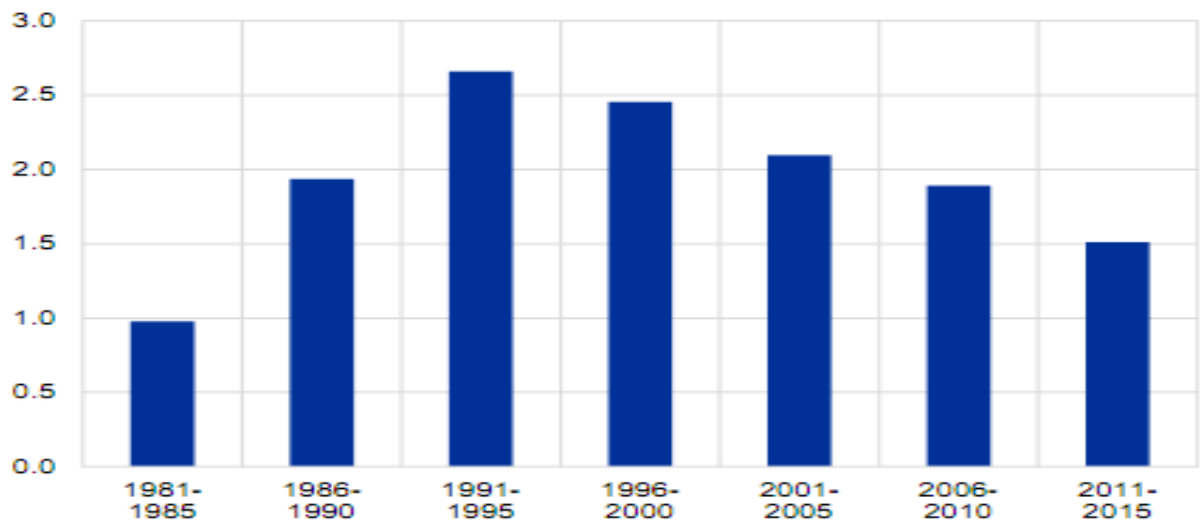

Рис. 3.5. Співвідношення зростання світового імпорту до зростання світового ВВП (співвідношення темпів зростання, річні дані)

*Джерело [15].

Хоча географічні зрушення відіграли важливу роль у недавньому падінні еластичності глобальної торгівлі, роль секторальних зрушень у сповільненні

торгівлі менш визначена. Хоча частка послуг вища, ніж частка товарів, дані показують, що світ імпортує послуг.

Рис. 3.6. Імпорт комерційних послуг та їх частка у загальному імпорті (мільярди поточних USD; акції у відсотках)*

*Джерело [15].

Як бачимо, протягом останніх 30 років імпорт постійно збільшувався, а частка імпорту послуг (у межах загального імпорту) також збільшилася (рис. 3.6). Така тенденція говорить про те, що відбулася переорієнтація на ринок послуг.

4. Перспектива політики регулювання глобальної торгівлі.

Висока значимість глобальної торгівлі для розвитку світового господарства зумовила створення світовою спільнотою спеціальних міжнародних регулюючих організацій, зусилля яких спрямовані на вироблення правил, принципів, процедур здійснення міжнародних торгових угод і контролю за їх виконанням державами - членами цих організацій.

Особливу роль в регулюванні глобальної торгівлі виконують багатосторонні угоди, що діють в рамках:

- ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі)
- СОТ (Світова організація торгівлі)
- ГАТС (Генеральна угода про торгівлю послугами)
- ТРІПС (Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності)

Дані організації забезпечують перспективне та ефективне регулювання глобальної торгівлі. Суть цих перспектив регулювання полягає у:

Таблиця 4.1

Суть перспектив регулювання глобальної торгівлі

Перспектива	Розвинуті країни	Країни, що розвиваються
1	2	3
1. Доступ до новітніх технологій	Розробка і впровадження новітніх технологій, технологічне лідерство на одному або декількох перспективних світових ринках	Освоєння швидко застарілих іноземних технологій, отриманих разом з іноземними інвестиціями або за іноземними ліцензіями. "Наздоганяти" технологічний розвиток
2. Основне знаряддя конкурентної боротьби	Конкурентоспроможність досягається головним чином за рахунок створення нових ринків і максимізації ринкової цінності унікальної, нової або радикально поліпшеної продукції	Конкурентоспроможність досягається на вже існуючих ринках шляхом мінімізації витрат виробництва стандартної продукції з допомогою запозичених технологій
3. Участь в глобальних виробничих ланцюжках	Організація і управління власними транснаціональними виробничими ланцюжками	Участь в найменш вигідних ланках транснаціональних ланцюжків, контрольованих іноземними інвесторами, або самостійний експорт сировинних товарів

1	2	3
4. Конкурентні умови	Висока захищеність від цінової конкуренції завдяки технологічній складності продукції і законам про охорону інтелектуальної власності	Підвищення низької захищеності від цінової конкуренції, в тому числі з боку бідніших країн з ще більш низькою оплатою праці
5. Експортні ціни і доходи від експорту	Високі ціни і доходи від експорту інноваційних товарів і послуг	Низькі, нестійкі або навіть постійно падаючі ціни і доходи від експорту сировинної або стандартної, швидко застаріває продукції
6. Економічні наслідки (необхідного для підвищення загального добробуту) зростання середнього рівня оплати праці	Підвищення оплати праці в економіці, заснованій на знаннях, сприяє прогресивному накопиченню людського капіталу, необхідного для подальшого підвищення інноваційності як головного чинника конкурентоспроможності	Підвищення оплати праці безпосередньо підриває світову конкурентоспроможність економіки, конкуруючої з допомогою зниження цін і залежною від іноземних інвестицій
7. Напрямок міжнародних потоків людського капіталу	"Приплив інтелекту" - висока оплата праці і широкі можливості для професійного росту залучають високоосвічених іммігрантів з інших країн	"Відплив інтелекту" - низька оплата праці, низький соціальний статус, обмежені можливості для професійного зростання штовхають до еміграції багатьох з найбільш здібних і активних професіоналів
8. Напрямок міжнародних потоків фінансового капіталу	Приплив капіталу з менш розвинених країн завдяки більш широким можливостям прибуткового інвестування в інноваційні виробництва і відносно стабільності економічного розвитку	"Відплив капіталу" - низький інноваційний потенціал економіки, низька продуктивність факторів виробництва, обмежені можливості для прибуткових інвестицій та економічна нестабільність ведуть до масового відтоку капіталів в більш розвинені країни

1	2	3
9. Довгострокові наслідки для стійкості національного економічного зростання	Можливість стійкої конкурентоспроможності та економічного зростання забезпечується кумулятивним наростанням переваг в області технологічної інноваційності	Нестійкість економічного зростання і загроза збіднює економічного зростання, ризик міжнародної маргіналізації національної економіки
10. Глобальна проблема	Подальше розширення технологічного розриву між багатими і бідними країнами, що загрожує не тільки стабільності світової економіки, а й міжнародної безпеки	

*Складено автором на основі джерела [16].

Отже, головна перспектива політики регулювання світової економіки полягає у лібералізації глобальної торгівлі, забезпеченні її справедливості та передбачуваності, сприянні економічного зростання та підвищенні економічного добробуту людей. Більш конкретнішою перспективою можна назвати регулювання світової торгівлі переважно тарифними методами при послідовному скороченні рівня імпортного мита, а також усуненні різних нетарифних бар'єрів, кількісних обмежень та інших перешкод у обміні товарами та послугами.

Висновки

Проведене дослідження дало змогу зробити наступні висновки:

Нині жодна країна світу не може обійтись без зовнішньої торгівлі. За допомогою зовнішньої торгівлі національна економіка взаємодіє з господарствами інших країн. Водночас вона є основним каналом, за допомогою якого світовий ринок через посередництво інтернаціональної вартості, світових цін впливає на національне виробництво, диктуючи конкурентні техніко – економічні параметри виробництва, рівень витрат, стандарти якості, критерії ефективності тощо.

Глобальна торгівля є рушієм виробництва як окремих країн та регіонів, так і світового господарства в цілому, оскільки вона забезпечує більш раціональне використання матеріальних та людських ресурсів на всіх рівнях господарювання. Світове виробництво, як і виробництво окремих країн та регіонів, протягом останніх 30 років стало дедалі більше і більше залежати від зовнішньої торгівлі.

Глобальна торгівля слугує важливим засобом збалансованості між виробничими можливостями та перевагами споживачів, дозволяє отримувати продукти, в яких відчувається дефіцит, і реалізувати надлишок, котрий не поглинається внутрішнім ринком. Тим самим глобальна торгівля дозволяє досягти більш високого рівня задоволення потреб для населення кожної з торгуючих країн (хоча, може, і не в однаковій мірі). Нерозвинутість спеціалізації і торгівлі призводить до зниження життєвого рівня в цілому, бо виробництво товарів ведеться менш ефективно. Оптимізувати відносини глобальної торгівлі покликані нині, насамперед, міжнародні економічні інститути, такі як СОТ, ГАТТ та інші міжнародні організації з урегулювання світових товарних ринків.

Список використаних джерел

1. Білорус, Олег Григорович. Глобальні трансформації торгівлі [Текст] : монографія / О. Г. Білорус, В. І. Власов ; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАНУ, ННЦ "Ін-т аграр. економіки". - К. : ННЦ ІАЕ, 2008. - 226 с. - ISBN 978-966-669-246-0
2. Власов В. І. Нові тенденції розвитку міжнародної торгівлі у глобальній економіці / В. І. Власов // Історичні записки : зб. наук. праць / Київський нац. екон. ун-т. – К.: КНЕУ, 2009. – с. 23-26
3. Вірковська А. А. FOREIGN TRADE INTEREST ASYMMETRY EVALUATION OF EUROPEAN COUNTRIES / А. А. Вірковська // Аналітично-інформаційний журнал «Схід». – Маріуполь, 2015. – №1(133) січень. – С. 11-16.
4. Гальчинский А. Вилікувати економіку можна тільки на ліберальних засадах / А. Гальчинский // Дзеркало тижня» – 2010. – № 6-7. – С. 7.
5. Гладій І. Й. Просторові трансформації і регіональна парадигма світового ринку / І. Й. Гладій // Вісник економічної науки України. – 2006. - №1.- С. 41-45.
6. Гладій, І. Й. Регіоналізація світового ринку: євроінтеграційний аспект [Текст] : монографія / І. Й. Гладій. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 544 с.
7. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ : монографія / [кер. авт. кол. і наук. ред. М. Циганкова] . – К.: КНЕУ, 2003. – 660 с.
8. Глобальна економіка: навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична – Харків : Видавництво «Форт», 2016. – 358 с. 96
9. Е.А. Марыганова, С.А. Шапиро. Макроэкономика. Экспресс-курс: учебное пособие. – М.:КНОРУС, 2014. Початок

10. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : монографія / П. О. Куцик, О. І. Ковтун, Г. І. Башнянин. – Львів : Видавництво ЛКА, 2015. – 594 с.
11. Кшава С. М., Власов В. І. Зміни у тенденціях глобальної торгівлі [Текст] С. М. Кшава, В. І Власов, 2014
12. Amador, J. and di Mauro, F. (2015), The Age of Global Value Chains: Maps and Policy Issues, VoxEU eBook, CEPR Press, 9 July.
13. Borin, A. and Mancini, M. (2015), “Follow the value added: bilateral gross export accounting”, Banca d’Italia Economic Working Paper, No 1026.
14. Borin, M., Di Nino, V., Mancini, M. and Sbracia, M. (2016), “The Cyclicity of the Income Elasticity of Trade”, MPRA Paper, No 73000, University Library of Munich: Germany.
15. European Central Bank. – Режим доступу : <https://www.ecb.europa.eu>
16. International Monetary Fund, April, 2016
17. Сайт МВФ. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/index.htm>
18. Сайт The World Bank. – Режим доступу : <http://info.worldbank.org>
19. Сайт The Observatory of Economic Complexity. – Режим доступу : <https://atlas.media.mit.edu>
20. Сайт World Trade Organization. – Режим доступу: <https://www.wto.org>